

[Undervisningsministeren]

– jeg skylder at sige, at de selvfølgelig allerhelst ville være fri for, at der blev rørt ved deres område – de var klar over, at dette område måtte bære i lighed med andre områder, når der var tale om besparelser. Der var heller ingen tvivl, hvis de skulle vælge imellem nedsættelse af tilskuddene og ændring af holdstørrelserne. De anså nedsættelse af tilskuddene for at være langt det mindst indgribende, idet der, hvis man forhøjer holdstørrelserne, hvilket kunne være en anden måde at opnå disse besparelser på, dels kommer et geografisk problem ind – de tyndbefolkede egne vil have meget svært ved at opnå de holdstørrelser – dels kommer et problem ind omkring de fag, vi måske kunne have allerstørst interesse i, nemlig de mere alment betonedede fag. De ville have svært ved at samle deltagere til større holdstørrelser end dem, der står i loven i dag. Oplysningsforbundene gav derfor klart udtryk for, at af disse to ting ville de foretrække en nedsættelse af tilskuddene.

Min anden bemærkning skal gå til fru Mimi Jakobsen, som var inde på spørgsmålet om, at forbundene burde koordinere deres administration og på anden vis koordinere det bedre indbyrdes på kommunalt plan. Jeg kan oplyse, at jeg i forbindelse med de møder, jeg har haft med oplysningsforbundene, har berørt dette spørgsmål over for dem og har drøftet det med dem, og efter det, der blev oplyst på det tidspunkt, kan der næppe opnås meget mere for nærværende. Men dermed er ikke sagt, at det ikke er et spørgsmål, man kan vende tilbage til over for oplysningsforbundene.

Min sidste bemærkning skal blot være den, at jeg er ikke enig i hr. Poulsgaards eller hans kollegers syn på fritidsloven og dens funktionsområde.

Poulsgaard (FP):

Jeg var faktisk meget ked af at høre, at undervisningsministeren ikke var enig. Vi er i en tid, hvor vi skal til at skære, vi skal til at tage fat på de gamle, de syge, de handicappede, fordi dette land er blevet regeret fuldstændig efter devisen: her går det godt, her bor de tossede.

Nu skal vi til at tage fat. Hvor skal vi så tage fat? Selvfølgelig på fritidsundervisningen. Hvem kommer dér? Se dog ud over det

ganske land, hvem sidder dér? Er det den med de syv børn, den enlige mor, der har dårlige forhold? Nej, det er middelklassen, det er de velbjærgede, det er dem, der selv skal til at betale lidt for deres fornøjelser. Det er rystende, at undervisningsministeren nu kan sige, at hun ikke kan dele disse betragtninger. Det er vel stadig væk ikke sådan, at undervisningsministeren mener, det er de handicappede og de dårligst stillede, der skal betale regningen?

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Kun den bemærkning, at jeg anser den undervisning, der forefindes i henhold til fritidsloven, undervisning af mere almen karakter, som et overordentlig værdifuldt område. Jeg er klar over, at hr. Poulsgaard ikke er enig i dette, men jeg må altså ud fra min vinkel betragte det som et værdifuldt område, som jeg ikke synes vi skal afskaffe.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Enggaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om Statens Uddannelsesstøtte. (Forhøjelse af satser m. v. som følge af ændring af reguleringspristallet samt forhøjelse af merværdiafgiften til 22 pct.).

(Lovforslag nr. L 218. Fremsat 7/5 80).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Jimmy Stahr (S):**

[Jimmy Stahr]

Dette forslag er en konsekvens af to ændringer, dels den ændrede beregning af reguleringspristallet, dels beslutningen om fra 1. juli at forhøje merværdiafgiften fra 20,25 pct. til 22 pct. Disse to ændringer kompenserer lovforslaget for, og socialdemokratiet kan anbefale det.

Fogh Rasmussen (V):

Anledningen til, at dette lovforslag overhovedet er kommet frem nu, er momsforhøjelsen. Der er altså hovedsagelig tale om rent tekniske ændringer af loven om uddannelsesstøtte. Derfor skal jeg kun sige om dette lovforslag, at det jo skal ses i sammenhæng med momsforhøjelsen. Venstre har ikke ønsket denne momsforhøjelse. Hvis venstres økonomiske planer var blevet lagt til grund, så ville der ikke have været behov for det kompensationsforslag, som ligger her. Venstre har allerede i folketingets forrige møde givet sine bemærkninger til forslaget om momsforhøjelse. Derfor skal jeg om dette forslag kun sige, at det selvfølgelig må indgå i vores bedømmelse af den samlede forligspakke.

Gerda Møller (KF):

Som det allerede er blevet sagt, er dette lovforslag af rent teknisk karakter og går ud på forhøjelse af satserne på grund af reguleringspristallets nulstilling og forhøjelsen af moms til 22 pct. Jeg kunne næsten sige som den tidligere ordfører, at vi er jo ikke med i forliget, vi er jo ikke gået ind for momsforhøjelsen, og vi vil gerne have lov til at se dette forslag i sammenhæng med hele spørgsmålet om momsforhøjelsen.

Der står i bemærkningerne til lovforslaget, at stipendierne ikke beskæres, bortset fra den regulering, der ligger i, at energiposterne er fjernet fra vægtgrundlaget for reguleringspristallet. Jeg kunne godt lide at spørge ministeren om, hvor store besparelserne bliver i den anledning.

Nymann (FP):

Fremskridtspartiet mener, at vi allerede har uddannet rigeligt med lærere, så vi kan klare os i de kommende år. Derfor mener vi ikke, at vi kan fortsætte med at støtte denne lov. Fremskridtspartiet er imod, at vi fortsætter den låntagning, der sker, og vi vil ikke

være med til at forhøje satserne. Fremskridtspartiet er imod forslaget.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Det er, som det også fremgår af forslaget, en pristalsregulering af uddannelsesstøtten, der her er tale om. Til gengæld har socialdemokratiet udsat sit forslag om en SU-reform. Det var vi naturligvis meget utilfredse med, og derfor har vi sammen med VS fremsat et forslag på dette område. Det var ikke et særlig ambitiøst forslag, men et spørgsmål om at give unge mulighed for at uddanne sig, uden at det er en betingelse, at de har forældre med penge i ryggen, og uden frygt for en studiegæld, som er uoverkommelig.

Jeg vil gerne spørge, hvem af de tilstedeværende der vil påtage sig at leve for 17.100 kr. om året. Det er maksimum for, hvad man kan få i stipendium. Hvis dertil lægges studielån, kan man solde for den formidable sum af 25.000 kr. om året. Det er klart, at det er adgangs begrænsning betinget af økonomiske vilkår. Dertil kommer, at man f. eks. efter 6 års studium kan have en studiegæld på 125.000 kr., hvis man ikke har kunnet få stipendium før det 23. år. Med renter og rentes renter kan dette beløb nemt komme op på 250.000 kr., inden det er tilbagebetalt, og dertil kommer de lån, man har været nødt til at tage, fordi man ikke har kunnet leve for de omtalte 25.000 kr.

Det er en gæld, man må starte med, når man skal til at etablere sig, når man skal til at have børn, hvad der dog stadig væk er en del mennesker der drister sig til at få i dette samfund.

SF vil uden glæde støtte dette forslag, men mener, at det er helt uansvarligt, at man har udsat SU-reformen, især når man taler om lige adgang til studier og om social retfærdighed.

Aase Olesen (RV):

Det radikale venstre kan tilslutte sig lovforslaget.

Steen Folke (VS):

VS går imod den momsforhøjelse, som er en del af forligspakken, ligesom vi vendte os imod dyrtidsrøveriet, som også er en af forudsætningerne for dette lovforslag.

[Steen Folke]

Det er klart, at en i sig selv fuldstændig utilstrækkelig kompensation er noget, vi trods alt vil stemme for. Men jeg vil godt understrege, at kompensationen altså ikke engang gælder dette, at de højere energipriser blev fjernet fra reguleringspristallet, så ikke engang i den snævre sammenhæng er der tale om en dækkende kompensation.

Vi mener imidlertid, at det er nok så vigtigt at se dette forslag i relation til hele situationen omkring uddannelsesstøttens aldeles utilstrækkelige karakter. Samtidig med, at regeringen fremsætter dette forslag, har man i forbindelse med forliget vedtaget en besparelse på 250 mill. kr. på netop uddannelsesstøtten. Det er unægtelig et af de områder, hvor det, der er brug for, ikke er nedskæringer. Uddannelsesstøtten er i forvejen alt, alt for ringe. Alle er klar over, at den er blevet udhulet kraftigt igennem de sidste år. De uddannelsessøgende bliver mere og mere afhængige af erhvervsarbejde med alt, hvad det medfører.

VS har sammen med SF fremsat forslag til en egentlig reform af uddannelsesstøtten – et forslag, som er blevet afvist af regeringen og af de fleste andre partier – et forslag, som peger på, hvad der ville være nødvendigt, hvis man skulle skabe ordentlige støttemuligheder, sådan at ingen af økonomiske grunde blev forhindret i at søge en uddannelse. Men regeringen går altså den modsatte vej, laver store besparelser på dette område og kommer så nu med et lille bitte kompensationsforslag her, som skønnes at ville medføre merudgifter af størrelsesordenen 13 mill. kr.

Jeg kan heller ikke lade være med at se det i sammenhæng med det forslag, der er på lidt senere i dag, om Statens Uddannelsesstøtte. Da jeg ikke kan være til stede, når det kommer til behandling, vil jeg lige inddrage det, også fordi jeg synes, det viser noget om den manglende sammenhæng i regeringens politik. Hvor regeringen altså her foreslår en lille bitte kompensation, en forøgelse af satsene for uddannelsesstøtte, til et samlet beløb af godt 13 mill. kr., foreslås der med lovforslag nr. L 220 nedskæringer i uddannelsesstøtten til et samlet beløb af ca. 25 mill. kr. Man giver 13 mill. kr. med den ene hånd og tager 25 mill. kr. med den anden.

Jeg er godt klar over, at fordelingen af det, man giver, og fordelingen af det, man tager, ikke er den samme, det siger sig selv.

Men jeg vil gerne gå kategorisk imod den forringelse, som ligger i, at man vil spare de 25 mill. kr. i forbindelse med indførelsen af socialindkomstbegrebet og brugen af det også på uddannelsesstøttens område. Det vil jeg ikke mindst gøre ud fra det synspunkt – her ser jeg så bort fra mit mere generelle synspunkt på socialindkomst, som vores ordfører senere vil komme ind på – at det er og bliver aldeles urimeligt, at man regulerer uddannelsessøgendes uddannelsesstøtte, når der er tale om voksne mennesker på 18, 19, 20, 21 år, efter deres forældres indkomst. Deres egne økonomiske forhold behøver ikke at have og har i praksis sjældent noget som helst at gøre med forældreindtægten, når der er tale om voksne mennesker. Derfor er det fuldstændig urimeligt at ville spare 25 mill. kr. yderligere på uddannelsesstøtten i forbindelse med indførelse af socialindkomstbegrebet. Det går VS kategorisk imod.

Men som sagt: vi kan godt støtte denne beskedne kompensation.

Alfred Hansen (DR):

Retsforbundet har synligt givet udtryk for, at vi ønsker en revision af Statens Uddannelsesstøtte; det har vi gjort i form af et lovforslag, som i øjeblikket ligger i uddannelsesudvalget.

Vi har længe ventet på, at ministeren ville tage et initiativ i retning af en virkelig reform af Statens Uddannelsesstøtte. Vi har foreslået fra retsforbundets side, at man ikke, hvis man er over 18 år, skal være afhængig af forældrenes indtægts- og formueforhold ved tildeling af Statens Uddannelsesstøtte. Vi har foreslået, at alle, uanset om det er praktisk eller teoretisk uddannelse, man beskæftiger sig med, skal have mulighed for at få disse lån. Vi har foreslået, at man afvikler de statsgaranterede lån og erstatter dem med statslån, som er rente- og afdragsfri i uddannelsesstiden.

Jeg synes i og for sig, det er dystre perspektiver, de uddannelsessøgende har, når de går ind i en uddannelse. For det første er det helt givet, at de kan se frem til en stor gældsbyrde. For det andet er de helt sikre på, at de får en tyngende rentebyrde, den dag de er færdige med deres uddannelse. Og for det tredje – og det er måske det aller mest alarmerende – er der meget ringe udsigt til over-

[Alfred Hansen]

hovedet at få en beskæftigelse efter endt uddannelse.

Vi mener i retsforbundet, at alle, der ønsker at få en uddannelse, og som har evner for og interesse i at få en uddannelse, også skal have det, og at de ikke af økonomiske grunde skal afskæres fra at få en sådan uddannelse. Det kan ikke være rigtigt, at man via Statens Uddannelsesstøtte forsøger at regulere de unges valg af uddannelse. Det er helt klart, at der i øjeblikket er en tendens til, at man satses på de kortere uddannelser og mellemuddannelserne, idet man ikke tør engagere sig i en længerevarende uddannelse ud over 4-5 år. Det er selvfølgelig af frygt for den gæld, man pådrager sig, og udsigten til en stor rentebyrde. Det mener vi er uheldigt.

Vi kan støtte dette lovforslag, selv om det kun er en beskeden compensation for de stigende priser, som også de uddannelsessøgende som den øvrige befolkning er udsat for. Netop de unge har store boligudgifter, og den stigende moms på bøger tynger naturligvis de uddannelsessøgende særlig slemt.

Når nu regeringen har fået den store pakke vedtaget, som skulle dreje udviklingen ind i nogle heldigere baner, vil jeg gerne spørge undervisningsministeren, hvornår ministeren mener at der vil være skabt så megen orden i Danmarks hus, at der kan tages initiativ til en virkelig reform af de uddannelsessøgendes økonomiske forhold.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg vil gerne takke ordførerne, som så at sige alle – eller i hvert fald næsten alle – var positive over for lovforslaget, om end med lidt forskellig stemmeføring.

Der blev stillet et spørgsmål til mig fra fru Gerda Møller, som spurgte, hvor stor en besparelse der ligger i ændringen vedrørende pristallet. Jeg vil godt rette en misforståelse. Det, som er føjet ind i lovforslaget her vedrørende pristalsberegningen, er en konsekvens af de beslutninger, der blev taget med vedtagelsen af et lovforslag i januar i år om en ændret beregning af reguleringspristallet, hvor man netop bevarede en mere favorabel pristalsberegning for pensionister og uddannelsessøgende, idet de ikke blev ramt af omlægningen af pristallet – bortset fra den regulering, der ligger i, at energiposterne er taget ud af vægtgrundlaget for reguleringspristal-

let. Der er altså tale om en gunstigere pristalsberegning for de to grupper end for den øvrige del af befolkningen – selvfølgelig med deraf følgende større udgifter.

Jeg har i øvrigt ikke nogen bemærkninger til, hvad der er sagt fra ordførernes side. Der var tendens til at tage en stor debat om uddannelsesstøtte. Dette forslag handler ikke i sig selv om uddannelsesstøtte, men om en compensation, og jeg finder ikke grund til her at gå nærmere ind i betragtningerne omkring uddannelsesstøtten.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil gerne sige til ministeren, at når jeg rejste spørgsmålet på grundlag af det, der står i bemærkningerne, er det netop, fordi der står, at de uddannelsessøgendes stipendier ikke beskæres som følge af indgrebene, »bortset fra den regulering, der ligger i, at energiposterne er fjernet fra vægtgrundlaget for reguleringspristallet«. Nu har jeg godt nok fået et svar fra ministeren, men det havde da været meget relevant, om der her i forslaget, når der regnes med nogle merudgifter, havde stået, hvad mindreudgiften vil blive på baggrund af, at man ikke tager energiposterne med ind i reguleringspristallet. Det er noget, der blev vedtaget i decemberforliget, hvis jeg husker rigtigt, men det har virkning fra den 1. januar 1980, altså i forhold til dette lovforslag med tilbagevirkende kraft. Jeg vil bare gerne have at vide af ministeren: hvad betyder det i penge?

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Fru Gerda Møller kan have ret i, at jeg burde have de tal med i lommen. Jeg har dem ikke med, for den sag blev afgjort den 9. januar 1980. Men selv om sagen er afgjort på det tidspunkt, så burde jeg i og med, at det indarbejdes i lovforslaget her, have haft tallene. Jeg beklager, at jeg ikke har dem med.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om opfordring til at trække akstykke nr. 348 vedrørende Farøprojektet tilbage fra finansudvalget.

[Af Glensgård (FP) og Askjær Jørgensen (FP)].

(Beslutningsforslag nr. B 129. Fremsat 9/5 80).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Ministeren for offentlige arbejder (Risgaard Knudsen):**

Vi har den 5. februar i år haft en forespørgselsdebat om denne sag. Under den debat svarede tinget nej såvel til at standse Farøprojektet som til i stedet at søge en alternativ løsning i Masnedølinjen. Med stort flertal gav tinget således sin tilslutning til Farøprojektets fortsatte gennemførelse og til, at dette skulle ske uden yderligere forsinkelser. Anderledes kan resultatet af den afstemning, hvormed forespørgselsdebatten sluttede, ikke forstås.

Folketingets beslutning blev truffet med klar viden om overskridelsen med hensyn til broerne. Jeg orienterede tinget om denne overskridelse under debatten. Det var for mig meget afgørende, at folketinget var bekendt med den skete fordyrelse af projektet, inden tinget skulle stemme om det af hr. Alfred Hansen under forespørgselsdebatten den 5. februar i år fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

Må jeg samtidig minde om, at jeg ved den pågældende lejlighed også udtalte, at jeg ville forelægge sagen for finansudvalget, når forhandlingen med entreprenørerne var afsluttet. Det er det, jeg har gjort med min ansøgning til finansudvalget den 15. april i år.

Endvidere må jeg minde om, at det er folketinget, der har ønsket en bro i Farølinjen,

og det var folketinget, som i 1977 ønskede Farøprojektet ændret, således at det skulle gennemføres i en firsporet udgave straks på samme måde som øvrige strækninger i det lille h.

Foreligger der så nu en ny situation med nye forudsætninger, der kunne tilsige, at folketinget ændrer kurs her med hensyn til Syd-motorvejen? Efter min opfattelse må der svares nej til dette spørgsmål. En kursændring måtte i så fald, som jeg også gav udtryk for under forespørgselsdebatten i februar, have tilsvarende konsekvenser for øvrige strækninger i det lille h, hvor trafikken ikke er større end her.

Trafikalt og samfundsøkonomisk er situationen den samme som i februar. Det er rigtigt, at vi i regeringens spareforslag har måttet forsinke nogle motorvejsanlæg, men vi har her bestræbt os for kun at berøre parceller, hvor der ikke er investeret de helt store beløb, og hvor de tilstødende strækninger kan fungere, selv om der sker en forsinkelse af de omhandlede strækninger. Ved Farø er der imidlertid allerede investeret ca. 200 mill. kr. Denne investering kan ikke udnyttes, før vi har gennemført broerne og vejstrækningerne fra Udby til Ønslev.

Der er også ved Farø det særlige, at vi her har en svævende situation omkring licitationen af broerne, hvor vi har holdt entreprenørerne hen langt ud over den oprindelige vedståelsesfrist for tilbuddet. Vi kan efter min opfattelse anstændigvis af hensyn til entreprenørerne og af hensyn til statens fremtidige troværdighed som bygherre i større bygge- og anlægsarbejder ikke stadig udskyde de afgørende beslutninger i denne sag.

Hensynet til kommunerne og de private erhvervsvirksomheder i området, der har planlagt i fuld tillid til den af folketinget i 1970 fastlagte linje, taler i høj grad også imod en ændret stilling.

Også af hensyn til den eksisterende bro, hvor hovedreparationen skal ske i sidste halvdel af 1980'erne, er det afgørende, at vi nu får brobyggeriet i gang og i hvert fald får etableret vejene så langt, at anlægget kan fungere.

Det er altså første etape, fra Udby til Ønslev, der er afgørende i denne omgang. Jeg må nemlig minde om, at vi ikke ved nu at gå i gang med broerne og vejanlæggene på den nævnte strækning uigenkaldeligt har bundet